

**Türkmenistanyň Prezidentiniň
2014-nji ýylyň 02-nji iýunynda
çykaran 13682-nji karary bilen
tassyklandy**

**NIKA ŞERTNAMASYNYŇ
BIRKYSMY GÖRNÜŞI**

« ___ » _____ 20__-nj_ ýyl _____ şäheri (etraby)

Raýat (raýatlygy bolmadyk adam) _____

(famiýasy, ady, atasynyň ady)

raýatlygy (raýatlygy bolmadyk adam üçin - hemişelik ýaşayan ýurdy)

we raýat (raýatlygy bolmadyk adam) _____

(famiýasy, ady, atasynyň ady)

raýatlygy (raýatlygy bolmadyk adam üçin–hemişelik ýaşayan ýurdy)_____

nika baglaşmaga isleg bildiren adamlar, ýa-da är-aýal (mundan beýläk – är-aýal) nika döwründe we (ýa-da) ol bozulan halatynda özleriniň emläk hukuklaryny hem-de borçlaryny kesgitlemek maksady bilen, şular barada meýletin şu Nika şertnamasyny (mundan beýläk - Şertnama) baglaşdylar:

I. Şertnamanyň mazmuny

1. Är-aýal bilelikde nikada duran döwründe edinilen emlägi (pul we gymmatly kagyzlary hem goşmak bilen, gozgalmaýan we gozgalýan zatlary) är-aýalyň haýsysyna satyn alnandygyna ýa-da pul serişdeleriniň är-aýalyň haýsysyna ýa-da haýsysy tarapyndan harç edilendigine garamazdan, olaryň bilelikdäki umumy eýeçiliginiň düzgüniniň belenilendigi barada şertleşýär. Emlägiň şu Şertnamada ýa-da oňa goşmaça ylalaşykda ýörite görkezilen aýry-aýry görnüşleri üçin (Şertnamanyň 25-nji bölümüne seret) maşgalanyň bähbitlerine emläkden peýdalanmagyň beýleki tertibi belenilip bilner.

2. Eger şu Şertnama laýyklykda är-aýalyň bilelikdäki umumy eýeçiliginiň düzgüni degişli edilmeyän bolsa, nika baglaşylmazdan öň är-aýalyň hersine degişli bolan emläk, şonuň ýaly-da olaryň nikaly döwründe är-aýalyň biriniň sowgat görnüşinde ýa-da miras almak tertibinde alan emlägi olaryň her biriniň öz eýeçiligi bolup durýar.

Bellik:

a) är-aýalyň bilelikdäki emlägi bölünende nikaly döwründe är-aýalyň umumy serişdelerine alnan, käri üçin zerur bolan zatlar (saz gurallary, lukmançylyk esbaplary, stanoklar we beýlekiler) olaryň bilelikdäki emläginde oňa beriljek paýynyň hasabyna onuň käri üçin zerur bolan ärine (aýalyna) berilýär;

b) kämillik ýaşyna ýetmedik we zähmete ukypsyz kämillik ýaşyna ýeten çagalaryň isleglerini kanagatlandyrmak üçin alnan zatlar (geým, aýakgap, mekdep we sport esbaplary, saz gurallary, çagalar kitaphanasy, şahsy şaý-sep önümleri we beýlekiler) bölünmäge degişli dälendir we onuň öwezi dolunmazdan çagalary bilen ýaşayan är-aýalyň birine berilýär;

ç) kämillik ýaşyna ýetmedik we zähmete ukypsyz kämillik ýaşyna ýeten olaryň umumy çagalarynyň adyna bilelikdäki emlägiň hasabyna är-aýal ýa-da olaryň biri tarapyndan geçirilen goýumlar bu çagalara degişli diýlip hasap edilýär we är-aýalyň bilelikdäki emlägi bölünende nazara alynmaýar.

3. Şu Şertnama baglaşylýan pursatyna çenli:

Ärine _____ şu emläk degişlidir:

(familiýasy, ady, atasynyň ady)

1) umumy meýdany _____ inedördül metr bolan, _____

_____ salgyda ýerleşýän ýaşayyş jaý;

- 2) _____ ;
 3) _____ ;
 4) _____ .

Aýalyňa _____ şu emläk degişlidir:
 (familiýasy, ady, atasynyň ady)

- 1) _____ ;
 2) _____ ;
 3) _____ ;
 4) _____ .

Bellik: Emlägiň sanawyna awtomobil goşulan mahaly onuň hereketlendirijisiniň we nowasynyň nomeri, döwlet nomeri we hasaba alnan ýeri, garaž bar mahaly - onuň ýerleşýän salgysy görkezilýär. Aýry-áýry zatlar Şertnamada umumy at bilen görkezilip bilner, Şertnama goşundyda bolsa has jikme-jik teswiri bilen sanaw görnüşinde goşulyp bilner.

4. Är-áýalyň her biriniň girdejileri (zähmet haky we girdejileriň kanunda gadagan edilmedik usul bilen alnan beýleki görnüşleri), olaryň alan pensiýalary, döwlet kömek pullary, şeýle hem ýörite niýetlenen maksady bolmadyk gaýry pul möçberleri (Şertnamanyň 8-nji bölümünde görkezilen ýörite niýetlenen maksatly girdejiler muňa degişli däldir) hem är-áýalyň bilelikdäki emlägine degişlidir.

5. Är-áýalyň bilelikdäki emläge eýelik etmäge, peýdalanmaga we erk etmäge deň hukuklary bardyr.

6. Haçan-da är-áýalyň biri öý hojalygyny ýöretmek, çagalara seretmek bilen meşgullanan halatynda ýa-da başga esasly sebäpler boýunça özbaşdak girdejisi bolmadyk mahalynda hem bilelikdäki emläge är-áýalyň deň hukuklary bardyr.

7. Är-áýalyň nikaly döwründe umumy serişdeleriniň hasabyna edinen şahsy peýdalanýan zatlary (geým, aýakgap we beýlekiler), olardan peýdalanýan äriniň (áýalynyň) eýeçiligi diýlip ykrar edilýär, gymmat bahaly we beýleki zynat zatlar muňa degişli däldir.

8. Ýörite niýetlenen maksatly girdejiler (maddy kömek pul möçberleri, zähmete ukyplylygyny ýitirmegi bilen baglanyşykly ýa-da saglygyna başga şikes ýetirilmegi netijesinde zyýanyň (zeleliň) öweziniň dolunmagyna tölenen pul möçberleri we başgalar), eger Türkmenistanyň kanunçylygyndan başgaça gelip çykmaýan bolsa, olar özüne tölenen är-áýalyň eýeçiligi diýlip ykrar edilýär.

9. Är-aýalyň özara ylalaşmak bilen bilelikdäki umumy emläge ygtyýar etmäge haky bardyr. Är-aýalyň biri tarapyndan är-aýalyň umumy gozgalýan emlägine ygtyýarlyk etmek boýunça geleşikler amala aşyrylanda, ol är-aýalyň beýlekisiniň razylygy bilen hereket edýär diýlip hasaplanylýar.

Är-aýalyň biri tarapyndan är-aýalyň umumy gozgalýan emlägine ygtyýarlyk etmek boýunça amala aşyrylan geleşik, är-aýalyň beýlekisiniň razylygy bolmandygy sebäpli, diňe razylygy alynmadyk äriň (aýalynyň) talap etmegi boýunça we diňe geleşigiň beýleki tarapy bu geleşigi amala aşyrmaga är-aýalyň beýlekisiniň razylygynyň ýokdugyny bilen ýa-da görnetin bilmeli bolandygy subut edilen halatlarynda kazyýet tarapyndan hakyky däl diýlip ykrar edilip bilner.

Är-aýalyň biri tarapyndan gozgalmaýan emläge ygtyýarlyk etmek boýunça geleşikleri we Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenilen tertipde kepillendiriş tertibinde tassyklanylmagyny we (ýa-da) bellige alynmagyny talap edýän geleşikleri amala aşyrmak üçin är-aýalyň beýlekisiniň razylygynyň alynmagy zerurdyr.

Razylygyny bermäge mümkinçiligi bolmadyk äriň (aýalynyň) arzadaky golunyň hakykydygyna kepillendiriş tertibinde güwä geçilen bolmalydyr.

Görkezilen geleşigi amala aşyrmak üçin razylygy alynmadyk äri (aýaly) şeýle geleşigiň amala aşyrylandygy hakynda özüniň bilen ýa-da bilmeli bolan gününden başlap bir ýylyň içinde kazyýet tarapyndan geleşigiň hakyky däl diýlip ykrar edilmegini talap etmäge haklydyr.

10. Är-aýalyň bergileri olaryň arasyndaky bilelikdäki emläkde olara degişli paýa laýyklykda bölünýär.

11. Är-aýalyň bilelikdäki emlägi, olaryň nikaly döwründe hem, ol bozulandan soň hem özara ylalaşygy boýunça bölünip bilner.

Jedel bolan halatynda är-aýalyň bilelikdäki emlägini bölmek, şeýle hem är-aýalyň bu emläkdäki paýlaryny kesgitlemek, kazyýet tertibinde geçirilýär.

Nikaly döwründe är-aýalyň bilelikdäki emlägi bölünen halatynda, onuň bölünmedik bölegi, şeýle hem mundan beýläk nikaly döwründe är-aýalyň edinen emlägi olaryň bilelikdäki umumy eýeçiligi bolup durýar.

12. Är-aýal biri-birini ekläp-saklamaga borçlanýarlar.

Är-aýalyň biri beýlekisini ekläp-saklamakdan ýüz dönderen halatynda, eklenip-saklanylmaga mätäç bolan zähmete ukypsyz äriň (aýalynyň), göwrelilik döwründe bolsa we umumy çagasy üç ýaşyna ýetýänçä aýalyň, şeýle hem çagalygyndan maýyp bolan çaga we on alty

ýaşyna ýetmedik maýyp, umumy çaga seredýän öňki äriň (aýalynyň) eklenç berilmegini kazyýet tertibinde talap etmäge haky bardyr.

Nika bozulandan soň öňki är-aýalyň biri-birini ekläp-saklamaga bolan hukugy şu halatlarda ýüze çykýar, eger:

a) öňki äriň (aýalynyň) zähmete ukypsyzlygy nikada durýan döwründe ýa-da nikanyň bozulan gününden başlap bir ýylyň dowamynda ýüze çykan bolsa;

b) är-aýal uzak wagtlap nikada duran bolsalar we nika bozulandan soň baş ýylyň dowamynda öňki äri (aýaly) pensiýa ýaşyna ýeten bolsa;

ç) nika bozulmagyndan öň göwreli bolan öňki aýaly özleriniň umumy çagasynyň doglan pursatyndan başlap üç ýaşyna çenli terbiýeleýän bolsa;

d) öňki äri (aýaly) çagalygyndan maýyp bolan çaga we on altýaşyna ýetmedik maýyp umumy çagasyna seredýän bolsa.

Eklenç almagyň möçberi är-aýalyň (öňki är-aýalyň) ylalaşygy boýunça, ylalaşyk bolmadyk halatynda bolsa - olaryň maddy we maşgala ýagdaýyny nazara almak bilen kazyýet tarapyndan kesgitlenilýär.

Är-aýalyň (öňki är-aýalyň) biriniň maddy we maşgala ýagdaýy üýtgän halatynda olaryň her biri eklenç almagyň möçberini üýtgetmek hakynda kazyýete hak islegi bilen ýüz tutmaga haklydyr.

II. Är-aýalyň hukuklary we borçlary

13. Är-aýalyň her biri bilelikdäki umumy emläk barada we är-aýala degişli beýleki emläk barada ygtybarly alada etmäge, emlägiň ýok edilmeginiň ýa-da oňa zeper ýetmeginiň önüni almak üçin ähli zerur çäreleri görmäge borçludur.

Är-aýalyň her biri nikada durýan mahaly hem, nika bozulandan soň hem är-aýalyň Türkmenistanyň kanunçylygynda we şu Şertnamada bellenen beýleki hukuklaryny we kanuny bähbitlerini berjaý etmäge borçludur.

14. Är-aýal töwekgelçilikli geleşikleri baglaşmaktan saklanmaga borçludur. Şolar boýunça borçnamalaryň ýerine ýetirilmezligi bilelikdäki umumy emlägiň ep-esli böleginiň ýitirilmegine ýa-da är-aýalyň girdejilerini düýpli azaltmaga getirip biljek geleşiklere töwekgelçilikli geleşikler diýlip düşünilýär.

15. Är-aýalyň her biriniň ärine (aýalyňa) nika baglaşmagyna çenli degişli bolan emläkden şol emlägiň niýetlenilişine laýyklykda peýdalanmaga hukugy bardyr.

16. Nikada durýan döwründe är-aýalyň her biriniň nika baglaşmagyna çenli özüne degişli emläge öz islegi boýunça ygtyýar etmäge haky bardyr. Şeýle geleşikler boýunça girdejiler är-aýalyň özara razylygy bolan mahaly bilelikdäki umumy eýeçilik diýlip ykrar edilýär.

17. Är-aýalyň her biri şu Şertnamany baglaşmak, üýtgetmek ýa-da ýatyrmak hakynda öz karz serişdelerini berijilere habar bermäge borçludyr. Bu borçlar ýerine ýetirilmedik mahalynda bergidar äri (aýaly) öz borçnamalary boýunça şu Şertnamanyň mazmunyna garamazdan jogap berýär.

18. Türkmenistanyň kanunçylygyna we şu Şertnama laýyklykda är-aýalyň her biriniň eýeçiligi bolup durýan emläk bölünmäge degişli emlägiň toplumyna girmeyär.

19. Bilelikdäki umumy emläk deň paýlarda bölünmäge degişlidir. Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda aýry-aýry halatlarda är-aýalyň paýlarynyň deňlik başlangyjyndan çykylmagy mümkindir.

III. Är-aýalyň jogapkärçiligi

20. Är-aýalyň her biri özüne degişli emlägiň çäklerinde karz serişdeleri berijileriň önünde özüne kabul eden borçnamalary babatda jogapkärçilik çekýär.

21. Är-aýalyň biri özüniň razylygy bolmazdan, är-aýalyň amala aşyran beýleki geleşikleri boýunça jogapkärçilik çekmeyär.

22. Kazyýet borç boýunça alnanlaryň ählisiniň onuň öz maşgalasynyň bähbitlerine peýdalanandygyny anyklasa, şol halatda är-aýalyň biriniň bergileri sebäpli serişde olaryň bilelikdäki emläginden tutulyp alnyp bilner.

23. Är-aýalyň öz kämillik ýaşyna ýetmedik çagalarynyň ýetiren zyýany (zeleli) üçin jogapkärçiligi raýat kanunçylygy bilen kesgitlenilýär.

IV. Şertnamanyň güýje girmegi, üýtgedilmegi we hereketiniň bes edilmegi

24. Şertnama şu halatlarda güýje girýär:

a) nikany baglaşmagyň döwlet tarapyndan bellige alynmagyna çenli baglaşylan şertnama - nikanyň baglaşylmagynyň döwlet tarapyndan bellige alnan gününden başlap;

b) nikada durulýan döwrüň içinde baglaşylan şertnama - ol kepillendiriş tertibinde tassyklanylýan gününden başlap.

25. Şertnama är-aýalyň ylalaşmagy boýunça islendik wagt üýtgedilip ýa-da ýatyrylyp bilner. Şertnamany üýtgetmek ýa-da ýatyrmak hakynda ylalaşyk edil şu Şertnama ýaly görnüşde we tertipde amala aşyrylýar.

Şertnamany ýerine ýetirmekden ýa-da üýtgetmekden bir taraplaýyn ýüz dönderilmegine ýol berilmeyär.

Är-aýalyň biriniň talap etmegi boýunça Şertnama Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenilen esaslar boýunça we tertipde kazyýetiň çözüdi esasynda üýtgedilip ýa-da ýatyrylyp bilner.

26. Şertnamanyň hereketi Türkmenistanyň kanunçylygyna laýyklykda nikanyň bozulan pursatyndan bes edilýär.

27. Şertnamanyň hereket edýän döwründe ýüze çykyp biljek ähli jedeller är-aýalyň razylygy gazanylmadyk halatda kazyýet tertibinde çözülýär.

Taraplaryň gollary:

Raýat (raýatlygy bolmadyk adam) _____

pasportyň (ýa-da onuň ornuny tutýan resminamanyň)

tapgyry _____ № _____, _____

_____ tarapyndan berlen,

salgysy*: _____

_____ goly

Raýat (raýatlygy bolmadyk adam) _____

pasportyň (ýa-da onuň ornuny tutýan resminamanyň)

tapgyry _____ № _____, _____

_____ tarapyndan berlen,

salgysy*: _____

_____ goly

BELLIK:

1. Şertnama är-aýalyň bar bolan emläkleri babatda hem, olaryň geljekde edinjek emläkleri babatda hem baglaşylyp bilner.

2. Şertnamada är-aýal:

umumy bilelikdäki eýeçiliginiň Türkmenistanyň kanunçylygynda bellenilen düzgünini üýtgetmäge;

nikaly döwründe edinilen bilelikdäki emläk ýa-da onuň aýry-aýry görnüşleri ýa-da är-aýalyň her biriniň emlägi üçin bilelikdäki paýly ýa-da aýratyn eýeçilik düzgünini bellemäge;

bir-birini ekläp-saklamak boýunça hukuklaryny we borçlaryny kesgitlemäge;

birek-biregiň girdejilerine gatnaşmagynyň usullaryny kesgitlemäge;

özleriniň her biriniň maşgala çykdaýylaryny çekmeginiň tertibini kesgitlemäge;

nika bozulan halatynda özleriniň her birine berilmeli emlägi kesgitlemäge;

är-aýalyň emläk gatnaşyklaryna degişli Türkmenistanyň kanunçylygyna garşy gelmeýän islendik beýleki teklipleri goşmaga haklydyrlar.

3.Şertnama ýazmaça görnüşde baglaşylýar we kepillendiriş tertibinde tassyklanylmaga degişlidir. Bellenilen görnüşde baglaşylmadyk Şertnama hakyky däl diýlip ykrar edilýär.

4. Şertnamada göz önünde tutulan hukuklar we borçlar kesgitlenen möhletler bilen çäklendirilip bilner ýa-da aýry-aýry şertleriň gelip ýetmegine ýa-da gelip ýetmezligine bagly edilip bilner.

5. Şertnama är-aýalyň hukuk ukyplylygyny ýa-da kämillik ukybyny, öz hukuklaryny goramak üçin kazyýete ýüz tutmaga bolan hukugyny çäklendirip, är-aýalyň arasynda şahsy emläk däl we emläk gatnaşyklaryny, är-aýalyň çagalar babatda şahsy hukuklarynyň we borçlarynyň düzgünleşdirilmegine bolan hukugyny çäklendirýän, zähmete ukypsyz mätäç bolan äriň (aýalyň) ekläp-saklanylmaga bolan hukugyny çäklendirýän düzgünleri göz önünde tutup we är-aýalyň birini has amatsyz ýagdaýda goýýan ýa-da Türkmenistanyň maşgala kanunçylygynyň umumy başlangyçlaryna we düýp manysyna garşy gelýän beýleki şertleri özünde saklap bilmez.

**Daşary ýurt raýatlary üçin Türkmenistanda, şeýle hem ol raýaty bolup durýan döwletinde ýaşayan ýeriniň salgysyny görkezmek zerurdyr.*